

Nr 51.

Av herr **Weiland**, angående ändring av bestämmelsen om stadsindelning i valkretsar vid stadsfullmäktigval.

För val av stadsfullmäktige skall enligt nu gällande bestämmelser stad med mer än 10 000 innevånare indelas i valkretsar. Vid valkretsindelningen skall iakttagas, att varje krets kommer att utse minst tio och högst trettio stadsfullmäktigeledamöter efter den beräkningen att i allmänhet inom varje krets en stadsfullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande det som erhålles, då stadens folkmängd delas med antalet fullmäktige för hela staden, samt att fullmäktige för hela staden, i den mån det utan olägenhet kan ske, fördelas lika på de särskilda valkretsarna.

Intet hinder möter sålunda, att en stad med t. ex. endast 10 300 innevånare enligt nu gällande författning kan uppdelas på tre valkretsar med blott 3 100 innevånare i varje valkrets, och om antalet fullmäktige för staden i sin helhet vore bestämt till trettio, skulle antalet fullmäktigeledamöter i varje valkrets stanna vid tio, vilket i vissa fall kunde leda till att någon eller några väljargrupper bleve synnerligen missgynnade vid mandatens fördelning.

I en stad med något över 10 000 innevånare, som var uppdelad i två valkretsar, fick gruppen A 588 röster i första valkretsen och 380 röster i andra valkretsen. Gruppen B fick 481 röster i första och 445 i andra kretsen, alltså tillsammans 926 röster. Det blev 6 mandat eller 3 i vardera kretsen för grupp B under det att gruppen A, som tillsammans hade 968 röster, ej fick mer än 5 mandat, 3 i första och 2 i andra valkretsen.

I Svensk författningssamling år 1862 nr 14 står det i paragraf 26 »För val av stadsfullmäktige må stad kunna indelas i valkretsar, vilka, efter därom av magistraten uppgjort förslag, bestämmas av stadsfullmäktige, där sådana finnas, men eljest av stadens röstberättigade innevånare vid allmän rådstuga». I nu gällande författning har ordet må utbytt mot ordet skall, och stadsfullmäktige ha sålunda ej rätt bestämma, om staden sedan den nått ett innevånarantal av 10 000 fortfarande skall vara en valkrets utan endast att hos länsstyrelsen avgiva yttrande om i huru många valkretsar, i enlighet med här ovan anförda regler, staden skall indelas.

Ursprungligen synes bestämmelsen om stadsindelning i valkretsar ha tillkommit med samma syfte som senare rätten att uppdelas stad eller valkrets i två eller flera valdistrikt, d. v. s. för att göra röstningen så bekväm som möjligt för väljarna. En undersökning av förhållandet torde också klarlägga, att

städernas indelning i valkretsar icke skett efter någon enhetlig grund. Såsom exempel kan nämnas, att Sundbyberg och Göteborg ha tre valkretsar var trots att folkmängden i det förstnämnda fallet är i runt tal 17 000 och i det senare 337 000. Även om icke några större olägenheter skulle uppstå om denna bestämmelse helt slopades begränsar jag mig till att yrka, att den i 15 § lagen om kommunalstyrelse i stad stadgade minimigränsen för stads indelning i valkretsar måtte sättas avsevärt högre än vad som nu är fallet.

Redan nu ha ju två av landets städer valkretsar med en folkmängd, som betydligt överstiger 100 000.

Här påyrkade lagändring torde lämpligen böra vidtagas i samband med den pågående kommunallagrevisionen.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att vid den pågående revisionen av kommunallagstiftningen de här ovan anförda synpunkterna måtte bli beaktade.

Stockholm den 20 januari 1948.

H. Weiland.